

Premonstráti v Plzni

Závěr Sedláčkova života

In: Jindřich Bečvář (author); Martina Bečvářová (author): Premonstráti v Plzni. II. Josef Vojtěch Sedláček, loajální vlastenec. (Czech). Praha: Česká technika – nakladatelství ČVUT, 2024. pp. 695–708.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/405471>

Terms of use:

© Bečvář, Jindřich

© Bečvářová, Martina

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Závěr Sedláčkova života

1. Návštěva císaře a císařovny v Plzni

Císař Ferdinand I. Dobrotivý a jeho manželka, císařovna Marie Anna Karolína, navštívili při své cestě po Čechách ve dnech 7. až 9. září 1835 i Plzeň. Dostalo se jim vřelého přijetí. Na jejich počest bylo město slavnostně vyzdobeno a osvětleno, v chrámu sv. Bartoloměje se konala bohoslužba, proběhla vojenská přehlídka místního pluku i spolku ostrostřelců, připraveno bylo divadelní představení, improvizovaná selská svatba apod. Jejich císařská veličenstva navštívila několik plzeňských vzdělávacích institucí, městských zařízení a společností. Mezi nimi nemohly chybět nejprestižnější plzeňské školy, Filozofický ústav a gymnázium.¹

Sedláček se přivítání císaře a zejména jeho slavnostního přijetí aktivně účastnil. Složil k této příležitosti oslavné básně v českém, německém i latinském jazyce ([X-114], [X-115], [X-117] a [X-118]), a to jménem svým, jménem studentů a kolegů i jménem Plzeňanů.² Zveřejnil též v časopisu *Česká wčela* zprávu [X-116] o průběhu návštěvy císařského páru v Plzni.

Další tři oslavné básně ([X-119], [X-120] a [X-121]) napsal Sedláček u příležitosti císařské návštěvy Mariánských Lázní a Teplé, která proběhla v následujících dnech.³

¹ O návštěvě císaře a císařovny v Plzni viz [Hr], s. 364.

² Viz kronika Filozofického ústavu – *Geschichte der philos. Lehranstalt*, fond [FÚ], i. č. 13b131, zápis za školní rok 1834/1835, kde je informace o Sedláčkových aktivitách spojených s uvítáním císaře.

Viz kronika gymnázia *Res gestae anni 1808*, fond [NSG], i. č. 13d27, s. 60, kde je vlepěn obrázek uvítacího transparentu, který byl 7. září 1835 vyvěšen na plzeňské radnici, a obrázek slavobrány zhotovené u plzeňského kamenného divadla na uvítání císařského páru.

Sedláček se do příprav oslav návštěvy císařského páru v Plzni, Mariánských Lázních a Teplé aktivně zapojil. Sepisoval básně, radil se o jejich znění s nejvyšším purkrabím, s přítelem Václavem Františkem Neumannem a tepelským opatem. Opata informoval o básních, které sepsal, o možnostech tisku na náklady kláštera apod. Ze Sedláčkových dopisů opatovi Koppmannovi vyplývá, že se odami zabýval celý srpen, dokonce zanedbal plánované léčení v Mariánských Lázních. Viz Sedláčkovy dopisy z 2. a 22. srpna 1835, které jsou uloženy v archivní složce [Ch-7].

³ V archivní složce [Ch-3] je uložen Sedláčkův rukopis latinské básně [X-120] a koncept jeho německy psané oslavné básně, která byla proslovena při císařově návštěvě Mariánských Lázní krátce před slavnostním ohňostrojem. Dále je zde dochován soupis latinských veršů a hesel, které měly zdobit transparenty v ulicích, a tudíž musely být předloženy k cenzurnímu schválení.

Autentické vzpomínky na císařskou návštěvu Mariánských Lázní a tepelského kláštera jsou zachyceny v [Fg], s. 56–57.

Pobyt císaře a císařovny v Plzni, Mariánských Lázních a Teplé byl součástí jejich cesty po Čechách – císařský pár s doprovodem navštívil České Budějovice, Horažďovice, Plzeň, Mariánské Lázně, Teplou, Kynžvart, Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Žatec, Teplice a Prahu.

Čeští vlastenci oslavili příjezd císaře Ferdinanda I. Dobrotivého a císařovny Marie Anny Karolíny do Čech sérií devíti básní, které byly uveřejněny roku 1835 pod názvem *Hlasy věrných Čechů k gegich cjs. král. Milostem Ferdinandi I. a Marii Anně w měsíci řjgnu 1835* ve třetím čísle *Časopisu pro katolické duchowenstwo*. Sbírka obsahuje básně Karla Aloise Vinařického, Josefa Krasoslava Chmelenského, Josefa Vojtěcha Sedláčka, Jana Jindřicha Marka, Václava Hanky a Simeona Karla Macháčka, zbývající tři básně nejsou podepsané. Básně nemají názvy, jsou označeny římskými číslicemi. Sedláčkova báseň oslavuje císařovnu Marii Annu Karolínu.⁴

Jednalo se o klasické oslavné básně, které opěvovaly panovnický rod a vyjadřovaly loajalitu české inteligence k právě nastupujícímu císaři. Svými básněmi přivítali čeští básníci a spisovatelé zejména císařskou prohlídku Prahy.

Navíc byl vydán samostatný otisk v slavnostní úpravě, který kromě českého souboru *Hlasy věrných Čechů ...* obsahuje jeho německý překlad od Jana Siky nadepsaný *Übersetzung Vorstehender böhmischen Gedichte „Stimmen der Getreuen Böhmen“ zur allerhoechsten Ankuft ihrer kais. könig. Majestäten Ferdinand I. und Maria Anna, zu Prag am 4. October 1835*. Básně v německém jazyce jsou opět označeny římskými číslicemi, jména autorů již nejsou uvedena.⁵

Je třeba znovu připomenout, že psaní ód nebylo jen Sedláčkovou „specialitou“. Tuto činnost pěstovali i další básníci a spisovatelé, rovněž tak Sedláčkovi kolegové na plzeňském Filozofickém ústavu a gymnáziu, např. Josef Stanislav Zauper, Gustav Beer a Arnold Oldřich Šindelář.⁶ Sedláček vybočoval z dobových trendů snad jen počtem takových oslavných básní.

2. Medaile za zásluhy

Jak již bylo řečeno, císař se při své cestě krátce zastavil i v Mariánských Lázních a v Teplé. Směřoval totiž do Kynžvartu, sídla Klemense Wenzla Nepomuka Lothara knížete Metternicha-Winneburga, vévody z Portelly a hraběte z Kynžvartu, který byl rakouským státním kancléřem, předním politikem, diplomatem a císařským rádcem. V Mariánských Lázních pobýval císař od 10. do

⁴ Časopis pro katolické duchowenstwo 8(1835), č. 3, s. 1–22. Sedláčkova báseň je uvedena jako č. VI na stranách 15–16, začíná slovy *Bože, žehney země mati, milowanau králownu!* [X-122].

⁵ Jeden výtisk oslavných básní se dochoval ve fondu [VMP].

⁶ Beerova německy psaná báseň *Freudenklänge des Prämonstraterstiftes Tepl bei der Alterhöchsten Anwesenheit Ihrer k. k. Majestäten Ferdinand I., Kaisers von Oesterreich, und Maria Anna Carolina, Kaiserin, Königin. Stift Tepl am 10. September 1835*, kterou byl uvítán císařský pár při návštěvě kláštera v Teplé, byla ve slavnostní úpravě vytištěna. Tisk je uložen v Zauprově rukopisné pozůstalosti uložené v *Národní knihovně v Praze* (rozsáhlý konvolut sign. Teplá MSE 14, s. 1298–1301).

12. září 1835. Tam se 11. září kabinetním listem rozhodl udělit Sedláčkovi *prostřední zlatou medaili za zásluhy*.⁷ Ocenil tak čtvrt století jeho pedagogické práce na plzeňském Filozofickém ústavu, jeho téměř dvě desetiletí trvající bezplatnou výuku českého jazyka a všestranné vzdělávací, osvětové a spisovatelské aktivity. Není jasné, zda šlo o bezprostřední reakci na jejich plzeňské setkání, zdá se to velmi pravděpodobné. V každém případě to byla vysoká pocta.⁸

Sedláček se o udělení medaile oficiálně dozvěděl z tzv. *Hochkanzleidekretu* č. 25 004, který mu dvorská kancelář zaslala 19. září 1835.⁹ Zpráva o udělení tohoto vyznamenání byla otištěna v denním tisku v následujícím znění:

C. a kr. Mst. ráčila vlastnoručným listem z Mariánských Lázní dd. 11. Zářj t. r. neymilostiwěgi uděliti weliké zlaté čestné medálie s ausskem a pentlj rokycanskému měssstanostowi J.U.D. Heyrowskému a plzenskému gymn. prefektowi Stanislawowi Zauprowi; prostřednj zlaté čestné medálie professorowi na filosofickém ústawu plzenském Dr. Sedláčkowi a ssáhlawskému wrchnjmu Zipłowi; malý zlatý penjz hospodárskému města Plzně Horowi, malé stříjbrné penjeze pak ssáhlawskému rychtáři Siğmundowi a bolewickému Skardowi; swau pak neyw. spokogenost obgewiti plzenskému měssstanostowi Kopeckému a wesskerému tamněgssjmu magistrátu. – Z uwáženj zásluh o stawenj silnic ráčila též C. a kr. Mst. vlastnoručným listem z Frantisskových Láznj dd. 13. Zářj t. r. menssj zlaté penjeze propůgčiti chocenickému wrchnjmu Hirssowi, tepelskému wrchnjmu Koltowi a wrchnjmu w Plané Chodowě Štruncowi. ([Fd], s. 2)

Císař ocenil i učitelskou práci Adolfa Johanna Koppmanna, tepelského opata, jeho práci pro tepelský klášter a premonstrátský řád, a patrně i jeho péči o císaře v Mariánských Lázních. Věnoval opatovi speciální osobní list; část jeho znění byla otištěna ve výše uvedeném článku.¹⁰

Plzeňský krajský hejtman Jan Nepomuk Buml oficiálně blahopřál Sedláčkovi dopisem ze dne 4. října 1835.¹¹ Na Sedláčkovo ocenění reagovali i někteří jeho přátelé, vlastenci – jejich blahopřání se objevila v soukromých dopisech, ale i ve zveřejněných oslavných básních. Sedláčkův bývalý žák Jan Jindřich Marek reagoval těmito slovy:

⁷ Ve starší české literatuře se tato medaile nazývala *prostřední zlatý peníz záslužný*.

⁸ Nejednalo se ani o prestižní vojenské vyznamenání ani o uznávaný rakouský řád *Österreichisch-Kaiserlicher Leopold-Orden*, který byl roku 1808 založen císařem Františkem I. a stal se prvním rakouským řádem, jímž bylo možno vyznamenat osobnosti ze společenské, kulturní i politické sféry.

Sedláčkovo vyznamenání je připomenuto i v krátkém slovníkovém hesle Rankova *Příručního slovníku* [Ran] z roku 1887 (s. 831), v Riegrově slovníku z roku 1870 ([Ry3], s. 190), ve Wurzbachově lexikonu [Wur] z roku 1877 (s. 282) a v [Go1] (s. 168). Není zmíněno v Ottově slovníku naučném.

⁹ Dopis je uložen v archivní složce [Ch-1]. Informace je též ve fondu [MS], karton č. 1025, složka *Sedláček*.

¹⁰ V době císařské návštěvy byl Adolf Johann Koppmann již velmi těžce nemocný, prakticky „ležel na smrtelné posteli“; zemřel 23. listopadu 1835.

O císařské návštěvě kláštera Teplá a Mariánských Lázní viz [ŠB], s. 57.

¹¹ Dopis je uložen v archivní složce [Ch-1]. Zprávy o tomto dopise jsou též ve fondu [MS], karton č. 1025, složka *Sedláček*.

Byłot mi też přemilo dowěděti se, že naši upřjmnj kragané nad obdarowánj p. prof. Sedláčka zlatým čestným penjzem, kteréhožto poctěnj se gemu beze všeho ponaurženj mjstnjch auřadů dostalo, radost swau tak patrně na gewo dáwajj, že toliko za mé přjtomnosti 7 českých i německých básnj geg došlo, z kterých gednu s powolenjm p. professorowým opsw, tuto přiřkládám. Weřegné slawné odevzdánj podotčeného zlatého penje dosawáde se nestalo; ale gest naděge, že o wánocjch to se slawně wykoná. ([Mk2], s. 407)

Marek oslavil Sedláčkovo vyznamenání oslavnou ódou *Slowa wlastenců plzeňských k slawnosti přjpnutí čestné medaille ...* [Mk3], kterou sepsal jménem plzeňských obrozenců a nechal vytisknout v slavnostní úpravě u Jana Hostivíta Pospíšila v Praze.

Dvě oslavné básně napsala Magdalena Dobromila Rettigová,¹² první nazvala *Wogtėchowi Sedláčkowi, Dru. a Professoru (U přjležitosti obdarowánj geg čestným zlatým penjzem)*, druhou báseň *Wýgew radosti přjtelkyně wlasti při obdržené zprávě o obdarowánj našeho důstogného wlastence p. profesora Sedláčka v Plzni zlatým čestným penjzem 1835* [Ret2] publikovala na titulním listu časopisu *Kwěty*. Obě básně, byť jejich literární hodnota není valná, ukazují nevšední obdiv, který vzdělaná žena Sedláčkovi prokazovala.

Rettigová blahopřála Sedláčkovi k udělení vyznamenání již dopisem z 21. listopadu 1835. Litovala, že se o jeho ocenění nedozvěděla přímo od Sedláčka, ale z novin. Sedláčkův úspěch opěvovala i v dopise z 3. prosince 1835, k němuž připojila dvě výše zmíněné oslavné básně, ale i kritiku těch, kteří práci pro vlast mají jen jako dočasnou hračku, kterou lze odhodit do kouta, když je přestane bavit.

Rettigová patřila k velkým Sedláčkovým obdivovatelkám a blízkým přátelům, jak dokládají její dopisy adresované Sedláčkovi v letech 1827 až 1835, v nichž ho informovala o svém životě, nemocech, úrazech, problémech a strastech, o své rodině, dotazovala se na jeho život, práci a zdraví, žádala ho o reakce na své dlouhé dopisy, těšila se na jeho prázdninové návštěvy atd. Též mu opakovaně zasílala přání ke jmeninám doplněné o oslavné znělky, drobné dárky a svá básnická dílka. Stěžovala si však, že jí Sedláček málo píše a jen zřídka navštěvuje.¹³ Mezi gratulanty se zařadil i její manžel Jan Alois Supradiv Rettig (1774–1844), český právník, spisovatel a překladatel (z němčiny a klasických jazyků), mimořádně nadaný kreslíř a velký milovník divadla.¹⁴

¹² Magdalena Dobromila Rettigová (1785–1845), česká spisovatelka, buditelka a vlastenka, se proslavila jako autorka kuchařek, básní, kratších próz a divadelních her. Přispívala do nejrůznějších českých časopisů, vedla bohatou korespondenci. Organizovala vzdělávací kurzy pro dívky a ženy, vyučovala domácí práce, vaření, vedení domácnosti a češtinu. Její kurzy, literární posezení a rodinný salón přispěly k ženské osvětě a rozšíření českého jazyka v měšťanském prostředí. Více viz [Joh].

¹³ Všechny zmíněné dopisy jsou uloženy ve fondu [JVS]. V archivní složce [Ch-1] je uchován rukopis nazvaný *Jubelruf ...*, který sepsala Rettigová a zaslala na Sedláčkovu plzeňskou oslavu. Je zvláštní, že blahopřání napsala německy a nadepsala *Blahopřání z Lítomyšle do Plzně od jedné přítelkyně*.

¹⁴ Jeho gratulace a oslavná báseň z 6. prosince 1835 jsou uloženy ve fondu [JVS].

Sedláčkovi blahopřáli k udělení medaile jeho žáci, posluchači Filozofického ústavu v Plzni, kteří složili nebo přednesli české i německé oslavné básně.¹⁵

Sedláček, který byl podle svých současníků rád středem pozornosti a byl prý i ješitný, měl ze všech vyznamenání radost a vážil si jich. Jeho kritikové uváděli, že mu nyní radost kalila skutečnost, že nejvyšší zlatou medaili za zásluhy dostal jeho kolega Zauper, prefekt gymnázia. Sedláček se prý domníval, že jeho vlastní zásluhy a aktivity ve prospěch školy, Plzně a plzeňského regionu byly větší. Antonín Rybička, znalec Sedláčkova života a díla, byl patrně ovlivněn těmito kritickými hlasy, když napsal:

Avšak toto, ačkoliv nevšední a toužebně očekávané vyznamenání netěšilo našeho Sedláčka v té míře, jak by se toho sice bylo nadíti. Neboť s ním dostalo se podobného, anobrž ještě většího vyznamenání jiným, dle zdání Sedláčkova méně zasloužilým osobám, čímž se cítil neprávě zastíněn býti a těžce nesl takovouto nesouměrnost odměny i toužil trpce na to ústně i písemně vůči známým a přátelům svým. ([Ry6], s. 305)

Není jasné, zda tomu tak skutečně bylo nebo zda to byla jen pomluva či jen zveličení nějakého Sedláčkova povzdechu proneseného mezi přáteli.

Ke slavnostnímu předání medaile došlo 30. prosince 1835 v budově Filozofického ústavu.¹⁶ Nechme na tomto místě promluvit Hruškovy plzeňské paměti, které slavnosti věnovaly dokonce několik stran:

Dne 30. prosince 1835. konána v budově gymnasiální slavnost, jaké tam ještě nikdy nebylo. Bylyť totiž praefektovi Stanislavovi Josefovi Zauperovi a dru. Josefovi Vojtěchovi Sedláčkovi zlaté medailie odevzdány.

V kapli gymnasiální nejprve čtena mše svatá, kteréž nejen žákovstvo nýbrž i zvaní hosté v hojném počtu se účastnili, neboť známy byly všem zásluhy obou mužů, kteří věnovali život svůj vědám.

Ku konci mše zazpívána hymna: Deus serva Ferdinandum; po té všickni hosté, zvláště úřednictvo do síně zkušební, v níž obraz Jeho Veličenstva krásně ozdoben byl, se odebrali.

Pan guberniální rada a ředitel gymnasia měli k shromážděným řeči, v nichž zásluhy oněch dvou mužů naznačili. Po těchto řečích zavěšena byla prvnímu

¹⁵ V archivní složce [Ch-1] je rukopis *Chválozpěv ...*, který za studenty přednesl J. Jakubsche, a rukopis německé básně, kterou složil Josef Baumgärtl a krasopisně zapsal Josef Reisser.

¹⁶ Udělení medaile je zapsáno jako významná událost školního roku 1835/1836 v kronice Filozofického ústavu. Viz *Geschichte der philos. Lehranstalt*, fond [FÚ], i. č. 13b131. Slavnostní udělení medaile je vylíčeno i v kronice gymnázia – *Res gestae anni 1808*, fond [NSG], i. č. 13d27, s. 61. Popisu slavnosti je věnována necelá stránka, což je vzhledem k rozsahu ostatních zápisů poměrně neobvyklé. Hlavní pozornost je soustředěna na Zaupra, který byl prefektem gymnázia. Do kroniky jsou vlepny výtisky oslavných ód, které na Zauprovu počest sepsali Arnold Oldřich Šindelář a Gustav Beer. Šindelářova tištěná báseň (M. Schmid, Plzeň, 2 listy) je uložena v Zauprově rukopisné pozůstalosti uchované v *Národní knihovně v Praze* (konvolut sign. Teplá MS E 14, s. 1294–1297). Dochovala se rovněž v klášterní knihovně v Teplé (sign. ε³³⁹).

veliká, druhému prostřední zlatá medailie. Po té předneseny byly od žákův ody, které zasluhují, aby zde uvedeny byly. ([Hr], s. 369)

V Hruškových pamětech [Hr] je uvedena latinská óda od Arnolda Oldřicha Šindeláře a německá óda od Gustava Beera, obě na Josefa Stanislava Zauprova, české ódy Jana Jindřicha Marka a Josefa Františka Smetany, obě na Josefa Vojtěcha Sedláčka.¹⁷

Je zajímavé, že v Hruškových pamětech [Hr] není ani zmínka o páté oslavné ódě, kterou složil Josef Vojtěch Sedláček a věnoval ji Josefu Stanislavu Zauprovi, svému kolegovi a příteli. Není jasné, zda ódu Sedláček na oslavě přednesl nebo zda ji pouze Zauprovi věnoval. Rovněž Zauper gratuloval Sedláčkovi k udělení medaile krátkou latinsky psanou básní *Adalberto Stanislaus*, v níž ocenil aktivity oslavence. Ani tato báseň není v Hruškových pamětech zmíněna.¹⁸ Vzájemné gratulace oslavenců dokládají, že se ctili a uznávali, nesoupeřili, a pokud ano, tak přátelsky, podporovali se a úspěch si navzájem přáli. Je patrné, že tyto informace do značné míry zpochybňují Rybičkou (i jinými autory) tradovanou Sedláčkovu nelibost s Zauprovým vyznamenáním. Pokud by tomu tak skutečně bylo, asi by pro něho ódu nenapsal. Nikdo a nic ho k tomu totiž nenutilo. Je možné, že byl zklamán jen tím, že nedostal rovněž vyšší civilní ocenění, ale Zauprovi jeho úspěch patrně přál.¹⁹

Podíváme-li se na Zauprovy a Sedláčkovy výsledky, snadno zjistíme, že byly výrazné a ve své době nepřehlédnutelné.

¹⁷ J. Aggermann de Bellenberg (dixit), A. U. Šindelář (cecinit): *In Diem Festum, quo munificentia Augusti magno numismate aureo Meritorum Praemio, insignitus est Stanislaus Josef Zauper, caes. reg. Gymnasii Pilsensis Praefectus*, s. 369–370.

G. Beer: *Freudengefühle geweiht dem Hochwürdigen Herrn Stanislaus Zauper, Chorherrn des Praemonst.-Stiftes Tepl, k. k. Gymnasial-Praefekt, als Derselbe am 30. Dezember 1835. mit der grossen goldenen Verdienst-Medaille geschmückt wurde*, s. 370–371.

J. J. Marek: *Slova vlastenců plzeňských k slavnosti připnutí zlaté čestné medalie, jeho důstojnosti pánu, panu Josefovi Vojt. Sedláčkovi, doktoru filosofie, professoru filologie a řeči i literatury české na lyceum plzeňském, řeholnímu kanovníkovi teplánskému, oučinkujícímu a sbírajícímu členu českého museum, čestnému měšťanu plzeňskému a spoluzakladateli tamní dětské ochrannitelny a. t. d. a. t. d. Roku 1835*, s. 371 (přednesena byla za Sedláčkovy bývalé žáky);

J. F. Smetana: *Ozvěna citů bratských při slavném ozdobení Vojtěcha Sedláčka, doktora filosofie na ústavu filosofickém v Plzni, professora a. t. d., zlatým penízem čestným roku 1835*, s. 372.

Obě české oslavné básně vyšly tiskem, Smetanova viz [Y-10]. Slavnostní otisk Smetanovy řeči se uchoval ve fondu [JVS]; na zadní straně druhého listu je slabou tužkou poznamenána dnes již téměř nečitelná oslavná báseň s řadou oprav a škrtaček. Není jasné, kdo je jejím autorem. Smetanovu báseň pro lepší pochopení reálií a souvislostí doprovází šest krátkých poznámek. Rukopis Beerovy německy psané básně *Lied ...* věnované Sedláčkovi, kterou se nepodařilo dohledat v dobovém tisku, je uložen v archivní složce [Ch-1]. Existence Beerovy básně není zmíněna v [Hr]. Samostatný otisk Beerovy básně *Freudengefühle ...* (Pilsen, 1835, 2 listy) věnované Zauprovi se dochoval v klášterní knihovně v Teplé (sign. α³22, ε³28).

¹⁸ Rukopis Zauprovy básně je uložen v archivní složce [Ch-1].

¹⁹ Poznamenejme, že to nebylo ani první ani poslední Zauprovo vyznamenání; jejich stručný výčet viz [Hz1], s. 171.

Zauper byl v německy mluvícím světě uznávaný a známý díky svým překladům eposů *Ilias* a *Odyssea*, studiím o Goethově díle a německé poezii, přátelstvím s Goethem a dalšími německými umělci a spisovateli. V českém prostředí byl znám jako vynikající učitel klasických jazyků a prefekt plzeňského gymnázia. Byl také asi „lépe zapsán“, neboť neprovokoval žádnými „problematickými“ aktivitami jako Sedláček.²⁰

Sedláček nebyl a ani nemohl být světově uznávaným vědcem, neboť většinu svých větších prací napsal česky. Byl však výraznou osobností plzeňského národního obrození první třetiny 19. století. Na české školství, výuku matematiky a přírodních věd měl nezanedbatelný vliv, daleko větší než měl Zauper na výuku latiny v německém či českém prostředí. Porovnávat však jejich zásluhy nelze, neboť jsou z mnoha důvodů zcela nesouměřitelné.

Sedláček u příležitosti udělování medailí složil a osobně proslovil děkovnou řeč *Dankrede* ... Poděkoval císaři za udělené medaile, za podporu purkrabímu Chotkovi a řádu premonstrátů a plzeňským kolegům za organizaci oslavy. A také poblahopřál Zauprovi.²¹ Předání cen doplnila oslava, kterou čestnému členu Sedláčkovi a jeho kolegovi Zauprovi připravil sbor plzeňských ostrostřelců.²²

Musíme se ještě zastavit u jedné zprávy, která naznačuje, čím mohla být spíše zkalena Sedláčkova radost z vysokého vyznamenání. Emil Felix roku 1936 napsal tato slova:

... českému buditeli Sedláčkovi bylo se spokojiti pouze prostředním penízem, nehledě ani k tomu, že slavnostní akt proveden o dva dni dříve, než původně stanoveno, takže hosté Sedláčkem pozvaní přijeli k chystané oslavě s křížkem po funuse ... Málem byli by přijeli k pohřbu samotnému. ([Fe6], s. 5–6)

Informaci o změně data oslavy mohl Felix čerpat z dopisu, který 19. února 1836 napsal Vojtěch Nejedly svému příteli Šebestiánu Hněvkovskému. V něm bylo uvedeno:

Sedláčka jsme ztratili; byl jen čtyři dny nemocen, měl zapálení mozku. Přeškoda ho, tenť byl Čechům k velikému prospěchu. Psalť i německy do »Theaterzeitung« Bayerlových – a tak o Čechách po všech Němcích se rozhlašovalo, co se dobrého zde stalo. Na svátky jeda do Prahy byl u mne, a zpátky zase; bylť zdrav a jako skála, zval mne do Plzně na slavnost, až mu budou zavěšovati peníz. Ta slavnost stala se druhý den, jak přijel z Prahy, proti jeho nadání. Bezpochyby ho to mrzelo, neboť nazval i z Prahy hostů, od toho churavěl a na mozek ta nemoc padla. Tak se pomalu tratíme; šetřete se Vy a vystříhejte se mrzutostí, abyste déle na světě pobyl. ([J1], s. 3)

Pamětníci akce ani autoři prvních Sedláčkových nekrologů se o posunu data oslavy nezmiňují. Není tedy jasné, zda byla skutečně posunuta nebo zda si

²⁰ Zauprův přínos pro plzeňské gymnázium výstižně charakterizují tato slova: *Dal gymnázium řád a pracovní rytmus* ([Vi2], s. 17).

²¹ Krasopisné provedení rukopis Sedláčkova poděkování je uložen v archivní složce [Ch-1].

²² Viz [Sc53], s. 94.

Sedláček datum popletl. Pokud k tomu došlo, bylo by naprosto jasné, že to těžce nesl.

Připomeňme ještě, že roku 1857 zlatou medaili za zásluhy obdržel premonstrát a profesor Prokop Minikati, který na plzeňském gymnáziu působil od roku 1811 a patřil k Sedláčkovým dobrým kolegům.²³

3. Oslava plzeňských ostrostřelců a Sedláčkovo zklamání

Jak již bylo uvedeno, císař Ferdinand I. Dobrotivý a jeho manželka, císařovna Marie Anna Karolína, navštívili Plzeň ve dnech 7. až 9. září 1835. Mezi těmi, kdo pro ně připravili uvítání a velkolepou podívanou, byli i plzeňští ostrostřelci.²⁴

Dne 16. ledna 1836 byl plzeňský ostrostřelecký sbor informován plzeňským krajským úřadem, že mu císař na památku své návštěvy udělil stříbrný pohár. Bylo to významné ocenění pro členy sboru. Rozhodli se proto na počest císaře uspořádat slavnost. Těšil se na ni i Sedláček, který byl od roku 1818 čestným členem plzeňských ostrostřelců.²⁵

Slavnost se konala 24. ledna 1836. Zahájila ji mše v chrámu sv. Bartoloměje, které se zúčastnili zástupci všech plzeňských vojenských i civilních úřadů. Pozvaní hosté se pak přesunuli na radnici, kde byl po prosloveh plzeňského krajského hejtmána Jana Nepomuka Bumla a plzeňského purkmistra Martina Kopeckého předán veliteli ostrostřelců stříbrný pohár. Dochované prameny zdůrazňují, že hejtman pronesl německou řeč a purkmistr české poděkování za město i sbor. Ostrostřelci před radnicí v plné zbroji zakončili slavnostní předání poháru mohutnou salvou. Pohár byl vystaven mezi exotickými květinami ve dvoraně restaurace *U císaře Ferdinanda*. Ostrostřelci zde uspořádali hostinu pro 110 osob. Její součástí byly nejrůznější zpěvy, recitace básní a proslovy oslavující císaře, ostrostřelce a Plzeň, pokračovaly i na večerním plese. Sedláček pro tyto účely složil i českou báseň [X-124] i německou báseň [X-125], které následně vyšly tiskem.²⁶ Při hostině dostal každý český účastník výtisk Sedláčkovy české básně, každý německý účastník výtisk jeho básně německé. Sedláček se těšil, že opět ukáže své schopnosti a svůj literární talent a že bude

²³ Viz [Lr2], o Minikatiho ocenění je na straně 37. Viz též [BB6].

²⁴ Ostrostřelci byli od vrcholného středověku městskou vojenskou jednotkou tvořenou na dobrovolnické bázi z řad měšťanů, kteří precizně ovládali střelbu. Byli cvičeni k obraně měst a nasazování v případě potřeby i k vojenským tažením. Když města po zbourání hradeb ztratila svůj pevnostní charakter, změnili se ostrostřelci ve sbory, resp. spolky. Jejich úloha byla již jen reprezentační. V revolučním roce 1848 se přetvořili v národní gardy, které však byly po třech letech rozpuštěny. Později byly ostrostřelecké spolky obnoveny, byla jim však zcela odňata vojenská funkce a posílána funkce ceremoniální. O plzeňských ostrostřelcích viz [Sc6].

²⁵ Viz [Hr], s. 374–378, kde je uveden text udělovacího dopisu a popsán průběh slavnosti. Vyrozumění o udělení poháru přišlo z Vídně 12. ledna 1836 krajskému plzeňskému hejtmánovi, který pak stanovil termín oslav. Viz [Sc53], s. 94.

²⁶ V Hruškových plzeňských pamětech jsou obě básně otištěny, viz [Hr], s. 375–377.

mít oslava český charakter. Situace se bohužel vyvinula jinak, jak dokládají následující slova:

... při plesu, kterýž plzeňský sbor ostrostřelecký za příčinou od J. M. C. Ferdinanda I. obdrženého stříbrného poháru byl vystrojil, nezpívala se česká, Sedláčkem k té slavnosti schvalně složená píseň, anobrž že přednášena báseň německá, někým jiným zdělaná. ([Ry6], s. 305)

Rybička uvádí, že Sedláčka tato skutečnost prý velmi roztrpčila a zkazila mu celý ples. V Hruškových plzeňských pamětech [Hr] jsou uvedeny dvě nepodepsané německé básně, které se k plesu váží.²⁷

Jaroslav Schiebl ve druhém díle knihy *Měšťan ve zbroji* [Sc53] věnované historii ostrostřelců, kterou sepsal na základě *Pamětní knihy sboru*, popsal vzniklý spor jinak. Nejprve uvedl, že oslavy byly zkaleny dvěma nehodami. První bylo těžké zranění člena sboru, který připravoval oblíbenou slavnostní střelbu z moždírů, z nichž jeden se roztrhl a připravil ho o život.²⁸ Druhý problém se týkal Sedláčka:

... tehdež počínal se ozývati odpor proti probouzení se českého živlu v Plzni. Mimo oficielní program byla vedle Sedláčkovy básně rozdávána hostům další, rovněž tištěná báseň, německá, sepsaná F. Feldenhauerem, a při přípitcích povstal jeden z pozvaných německých profesorů gymnasia a přednesl tuto báseň.

Samovolné jednání toto, kterým byl oficielní program porušen, mělo paralyzovati rozhodně český charakter slavnosti. V členstvu sboru vznikla nevole pro tuto netaktnost, která také Sedláčka velice rozrušila, že pro ni učinil po hostině německým kolegům výčitky. ([Sc53], s. 94–95)

Schieblův popis je asi bližší skutečnému průběhu oslav. Vyplývá z něj, že Sedláčka pravděpodobně mrzelo, že jeho báseň nebyla deklamována, na což se těšil a na což byl z řady oslav zvyklý. Vedení sboru ostrostřelců oslavy koncipovalo jako české, ačkoli ve sboru byli i němečtí měšťané a oslav se účastnila řada německých hostů, zejména důstojníků plzeňského pěšího pluku. Zařazení německého projevu bylo tedy přirozené, byť nebylo na programu a vedení sboru s ním nepočítalo.

²⁷ Viz *Dankgefühle der pilsner Schützegesellschaft beim feierlichen Empfange des von Sr. Majestät Ferdinand I., Kaisers von Oesterreichs, allergnädigst gereichten Ehren-Pokals am 24. Jänner 1836* a

Freudentöne beim Festmahle des pilsner Schützen-Corps am 24. Jänner 1836, als demselben ein von Sr. kais. kön. Majestät dem allergnädigsten Kaiser Ferdinand I. huldreichst geschenkter Ehren-Pokal feierlichts überreicht wurde. Viz [Hr], s. 377, 377–378.

Báseň *Freudentöne* ... vyšla jako samostatný otisk (Pilsen, 1836, 2 listy); báseň *Dankgefühle* ... (Pilsen, 1836, 2 listy). Ani na jednom z tisků není uveden autor básně.

Ve fondu [JVS] je uchována knížka s rukopisem, který obsahuje dopis Josefa Pirnera nezjištěnému adresátovi sepsaný 12. února 1836 v Plzni a čtyři oslavné básně krasopisně provedené jednou rukou. Obě Sedláčkovy básně jsou uvedeny pod jeho jménem, autorství zbývajících dvou není uvedeno. Všechny čtyři básně měly stejnou uměleckou hodnotu a obdobným způsobem oslavovaly udělení poháru.

Připomeňme, že Josef Pirner byl dlouholetým velitelem plzeňských ostrostřelců. Rukopis pravděpodobně věnoval *Národnímu muzeu*, kde byl katalogizován pod signaturou VIII E 18.

²⁸ Viz [Hr], s. 378.

4. Sedláčkova smrt

Sedláčkovo roztrpčení však mělo nedozírné následky, jak bylo barvitě popsáno roku 1885 v článku *Dr. Jos. Vojtěch Sedláček. K památce stoletých narozenin jeho* [201] v časopisu *Literární listy*:

... Ustavičné rozzechvění nad zakoušeným ustrkováním se strany německých soudruhů professorů na gymnasium, neunavné, účinné jeho působení ve škole i mimo tuto, kdy zařízení první české opatrovny v Plzni tolik námahy vyžadovalo, podvrátilo i silnou konstituci Sedláčkovu a činilo ho posledního času záduchčivým. Když pak v lednu r. 1836. při slavnosti plzenských střelcův, obdrževších pokál od císaře darem, zvláštní, k tomu cíli složená báseň Sedláčkova neobdržela přednost před německou jednoho z kollegů jeho, tu rozčilen spěchal Sedláček za mrazivé noci domů; při příležitosti té nastudil se, takže ke kašli, již stávajícímu, přidružil se ještě zánět plic, kterému po desítidenním zápasu Sedláček podlehl. Dle tehdejšího lékařského zvyku pouštěno mu po dvakráte žilou, čemuž on blouzně, zoufale se bránil, takže celý pokoj krví postříkán až hrůza! Studujícím, z lásky kol něho meškajícím, zakázáno pod trestem vyloučení z ústavu, dávatí zprávy o nemoci jeho příbuzným.

Tak skončil křisitel národa, Vojtěch Sedláček, desátý den po onemocnění, dne 2. února 1836. o 7. hodině z večera. Když došla do Lysé zpráva o úmrtí, tu jeho sestra, jsouc již delší čas chorobná, téhož dne zemřela. Druhá sestra, Marie, provdaná Vokálková, odejela ihned do Plzně a tam přijela, ani právě se lidé vraceli s pohřbu bratra jejího ze hřbitova. Důvěrný přítel Sedláčkův, prof. Josef Smetana, odevzdal jí některé památky po něm, tak brilliantový prsten, zlaté hodinky, tabatěrku a j., z literární pozůstalosti ničeho. ([201], s. 144)

Předchozí informace o posledních dnech Sedláčkova života byla neznámým autorem sepsána na základě pramenů, které poskytli Sedláčkovi příbuzní, zejména Josef Vilím, učitel národní školy v Jabkenicích. Méně dramaticky líčí Sedláčkovo úmrtí Jaroslav Schiebl v knize o historii plzeňských ostrostřelců:

Bohužel měla tato slavnost i dohru, pro celou Plzeň velmi smutnou. Prof. Sedláček, který zúčastnil se slavnosti i hostiny již trochu churav, nachladil se při této příležitosti a ulehl hned po hostině. Lékaři záhy rozpoznali v jeho nemoci tyfus, kterému zasloužilý ten muž také dne 2. února 1836 podlehl, když se byl ještě přidružil zánět mozku. ([Sc53], s. 95)

Schieblova informace jako jediná udává, že hlavní příčinou Sedláčkova úmrtí byl tyfus, který vyvolal následné vysoké horečky, a byl komplikován nachlazením. To by mohlo vysvětlovat skutečnost, že v matrice zemřelých je jako místo Sedláčkova úmrtí uveden dům č. 176, tj. dům *U anděla*, který se nacházel přímo proti vchodu do budovy bývalého kláštera dominikánek, a ne v komplexu budov gymnázia a Filozofického ústavu (č. 179), kde Sedláček podle všech dochovaných informací žil v samostatném profesorském bytě. V matričním zápisu je jako příčina smrti uvedena horečka.

Osoby, které trpěly infekčními prudce nakažlivými chorobami, bývaly obvykle izolovány, aby se nákaza nešířila. Proto není vyloučeno, že při podezření

na tyfus mohl být Sedláček přenesen do protějšího domu *U anděla*. Vlastnil jej roku 1750 lékárník a „felčar“ Jan Josef Swab. V roce 1809 byl dům přestavěn. O čtyři roky později je jako jeho vlastník uváděn učitel K. Strosz, následně jeho syn Med. a Chir. Dr. František Strosz. Není vyloučeno, že v domě i nadále existovala lékárna, která poskytovala léky i péči o nemocné.²⁹

Jako málo pravděpodobné se zdá, že by v plzeňské úmrtní matrice bylo číslo domu uvedeno chybně, i když to není vyloučeno (záměna 179 za 176).

Není jasné, zda lékaři správně rozeznali tyfus od cholery, neboť některé symptomy (horečka, zvracení, průjemy, bolest břicha, vyčerpanost, blouznění apod.) mají obě choroby společné. Navíc víme, že roku 1836 se v Plzni objevila třetí, byť slabší vlna cholery epidemie. Dnes již nelze říci, jaká byla skutečná příčina Sedláčkovy smrti. V prvních zprávách je uvedeno, že zemřel na „horkou nemoc“, resp. na zápal plic, který se vlivem tehdejší nedokonalé lékařské péče mohl proměnit v zánět mozkových blan. Mohlo se však jednat i o stav způsobený několikadenními vysilujícími horečkami.

Úmrtí Josefa Vojtěcha Sedláčka, dlouholetého člena pedagogického sboru Filozofického ústavu v Plzni, je zaznamenáno v kronice ústavu jako jedna ze závažných událostí školního roku 1835/1836.³⁰ Jeho úmrtí je v kronice gymnázia věnován samostatný pětiřádkový odstavec,³¹ což je trochu překvapivé, neboť Sedláček členem profesorského sboru gymnázia nikdy nebyl. Od roku 1817 však bezplatně vyučoval nepovinné hodiny českého jazyka i pro gymnaziální studenty. Předčasnou Sedláčkovu smrt chápalo tedy i gymnázium jako svoji výraznou ztrátu.

5. Pohřeb

Sedláčkův pohřeb se konal 4. února 1836, zahájen byl v půl třetí odpoledne. Přestože od Sedláčkovy smrti neuběhly ani celé dva dny, přijelo do Plzně hodně jeho přátel. Mnozí však dorazit nestačili, například Jan Jindřich Marek. Sedláčkova sestra Marie Vokálková dorazila do Plzně až v okamžiku, kdy bylo krátce po pohřbu.

Na poslední cestě Sedláčkovi vzdala čest řada Plzeňanů a přátel, kteří jeho rakev doprovodili na *Mikulášský hřbitov*,³² kde byla uložena do prostého hrobu označeného dřevěným křížem.

²⁹ Roku 1903 byl původní barokní dům zbourán a na jeho místě vystavěn secesní činžovní dům. O domu *U anděla* viz např. [ML], s. 103–104.

³⁰ Viz *Geschichte der philos. Lehranstalt*, fond [FÚ], i. č. 13b131.

³¹ Viz *Res gestae anni 1808*, fond [NSG], i. č. 13d27, s. 61.

³² Plzeňský *Mikulášský hřbitov* pochází z počátku 15. století. Původně býval určen pro poslední odpočinek plzeňské chudiny, neboť se nacházel za městem. Na významu získal až na konci 18. století po tzv. josefinských reformách, kdy byly zrušeny městské hřbitovy při farách a klášterech. V Sedláčkových časech byl předním plzeňským pohřebištem. Během 19. století byli na něm pochováni mnozí významní Plzeňané. Pro pohřbívání byl uzavřen roku 1902, v polovině 20. století mu hrozilo zrušení. Nakonec byl přijat kompromisní návrh na jeho parkovou úpravu. V letech 1966 až 1969 byly mnohé hroby zrušeny, mnohé

O průběhu pohřbu se nedochovala podrobnější dobová svědectví. Krátkou bezprostřední informaci nalezneme pouze v dopise, který 4. února 1836 napsal Josef František Smetana Janu Jindřichu Markovi. Se smutkem ocenil Sedláčkovy všestranné zásluhy:

Tak slaup po slaupu se kácj we chrámu Wlasti ... Sedláčka našeho gsme dnes doprowodili ke stánku poklidu wěčného; dnes pospává noc prwnj pod tichým přjkwowem hrobowým a lehký, tichý, newytržený gest spánek geho až k gitru dne osudného. Přestal bydleti mezi námi, newidjme ho wjce, anzi přáno nám déle těšiti se z půwodně lidského obcowanj geho; duch wšak geho wznášj se nad námi, gewjc přjtomnost swau puzenjm paměti našj, která nám předstawuge osobu a nesčjslné progewy dobrého, šlechetného srdce geho. Blaze nám, když takowau každý po sobě zůstawjme památku, gakau zůstawil Sedláček; on pomnjků němých, železných neb žulových nepotřebuge, celá Plzeň, ano celé Čechy gsau žiwým, wýmluwným pomnjkem zásluh, které si o město naše, o mládež, o wlast i člowěčenstwo wübec byl zjskal. ([Mk4], s. 68–69)

Nad Sedláčkovým hrobem promluvili jeho přátelé. Josef František Smetana přednesl básně, která byla pod názvem *Žalozpěw* [Y-12] otištěna v *Časopisu pro katolické duchowenstwo*. Druhá dochovaná básně je od Sebastiana Willibalda Schiesslera.³³ Schiessler patrně na pohřbu nebyl, neboť byl v té době vojenským komisařem ve Lvově. Básně asi napsal s časovým zpožděním, dal ji vytisknout a odeslal do Plzně.

V roce 1930 se v Schieblově knize *Měšťan ve zbroji* objevil následující odstavec popisující účast ostrostřelců na Sedláčkově pohřbu:

Měl pohřeb velmi slavný, jak mu příslušel již jako čestnému měšťanu plzeňskému. Měšťanští střelci provodili svého čestného člena a zvláště horlivého přítele k poslednímu jeho odpočinku na hřbitov u sv. Mikuláše a přehojné účastenství obecnstva i žáků gymnasia bylo nejskvělejším svědectvím pro jeho velkou a všeobecnou oblibu. ([Sc53], s. 95)

6. První nekrology

Nedlouho po Sedláčkově pohřbu se objevily nekrology. První vyšel 18. února 1836 v příloze časopisu *Kwěty* pod prostým názvem *Dor. Wogtěch Sedlá-*

brutálně zlikvidovány, cenné náhrobky přesunuty do zadní části původního hřbitova a většina místa přeměněna na park. K dalšímu zmenšení pietního prostoru došlo v devadesátých letech 20. století, kdy byla posunuta hřbitovní zeď v důsledku plánovaného rozšiřování Mikulášské třídy, k němuž však nakonec nedošlo. O hřbitovu viz např. [BK], [PŠ], zejména s. 28. Nejnověji o historii *Mikulášského hřbitova*, hrobech významných Plzeňanů a umělecky cenných náhrobkách viz [HV], s. 102–109.

³³ *Todtenblume auf das Grab meines verewigten Freundes Dr. Adalbert Sedlaczek, k. k. Professor der Philosophie, Kanonikus und Chorherr des Stiftes Tepl ec. ec.: (Gestorben zu Pilsen am zweiten Februar 1836).*

Básně má tři sloky. Vytištěna byla na jednom listu, jméno tiskaře, místo a rok vydání nejsou uvedeny. Jeden její exemplář se dochoval ve *Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje* (sign. 1 G 332/23).

ček [Dr2]. Josef Alexandr Dunder, blovický městský úředník, v něm krátce načrtl Sedláčkův běh života.

Delší *Nekrolog* [Y-12] sepsal Josef František Smetana, Sedláčkův kolega a přítel, pro *Časopis pro katolické duchovenstvo*. Připojil k němu svůj *Žalozpěv*. Předložil jednak kusé vyličení Sedláčkova života, jednak stručné zhodnocení jeho významu, a to nejen pro Plzeňsko. Nekrolog Smetana opatřil datem nedožitých jednapadesátých Sedláčkových narozenin (24. únor 1836). O Sedláčkově významu napsal:

Nenj snad Čecha, kterýby byl Sedláčka aspoň dle gména neznal, a znamenitá zagisté část welebného duchowenstwa vlasteneckého znala geg i osobně, spogena gsauc s ním buď swazkem dušewnjm, buď srdečným, djlem geg ctjc co býwalého učitele swého, djlem co horlitele pro řeč materskau, brzo co neunaweného sběratele pro museum národnj, brzo co podporowatele chudých, a konečně co spoluzakladatele ochranitelny pro chudé djtky plzeňske laskawě geg podporujjc. Aučinnost Sedláčkova byla weřegná, wšeznáma, ano takořka do srdce mu každý nahlédnauti mohl, pročez málo nowého obsahowati může krátká tato spráwa o žiwotě geho ... ([Y-12], s. 158)

Josef František Smetana popsal smutek, který přinesla Sedláčkova smrt studentům a přátelům, Plzeňanům i kolegům v Plzni a v tepelském klášteře. Současně přislíbil, že bude pokračovat v jeho vlasteneckých a osvětových aktivitách.

Svému původně žertovnému slibu z roku 1819, když se na radnické faře konala oslava na počest Antonína Jaroslava Puchmajera, že po Sedláčkově smrti napíše oslavnou báseň na jeho počest, dostal Vojtěch Nejedlý. V časopise *Květy* uveřejnil dojemnou elegii nazvanou *Na smrt Wogtěcha Josef Sedláčka, 2. února 1836 zemřelého* [Nj2]. Nejedlého tehdejší žert spočíval v tom, že Sedláček byl o třináct let mladší než Nejedlý.

První delší hodnotící studie o Sedláčkově životě a díle vyšla z pera Jana Jindřicha Marka, Sedláčkova oblíbeného žáka. Byla otištěna pod názvem *Žiwot Josefa Wogtěcha Sedláčka* [Mk4]. Markův zasvěcený životopis je doplněn krátkým hodnocením Sedláčkova díla, několika osobními vzpomínkami a seznamem jeho nejdůležitějších velkých prací. Stal se inspirací a zdrojem všech dalších biografí Josefa Vojtěcha Sedláčka.

Bdělá rakouská cenzura sledovala i obsah nekrologů. V Markově textu žádala odstranění potenciálně nebezpečné zmínky o ruském carovi, která se týkala Sedláčkovy nepořádnosti. Prsten s briliantem, dar od cara Alexandra I. Pavloviče, se měl povalovat mezi špinavým prádlem, dřevem, knihami, listinami atd. Zmínka o ruském caru byla vynechána, vynecháno muselo být slovo „širá“, které mohlo evokovat „panslovanské“ ideje. Odstraněna byla i pasáž o Sedláčkově touze po úspěchu a uznání.³⁴

³⁴ Rukopis Markova nekrologu je uchovávan v knihovně *Národního muzea v Praze v Oddělení rukopisů a starých tisků* (sign. I B8); jsou v něm zapsány cenzurní opravy.

Marek se Sedláčkova pohřbu nezúčastnil, neboť působil jako farář v Kozojedech (tj. nedaleko Českého Brodu), zpráva o Sedláčkově smrti a pohřbu k němu patrně nedorazila včas. Zprávu o posledních dnech Sedláčkova života a o jeho pohřbu mu napsal Smetana. Marek však krátce po Sedláčkově smrti postál nad jeho hrobem a sepsal báseň *Elegie při prvním navštívení hrobu Sedláčkova* [Mk5], v níž uvádí, jak marně hledá na hřbitově Sedláčkův hrob a chce na něj položit věnec kvítí.

Adolf Srb ve své rozsáhlé studii o Sedláčkovi z roku 1879 Markovu báseň přetiskl a uvedl ji poetickými slovy:

Nad rovem čerstvým zapěl žák zesnulého Marek tuto elegii ...

([Srb1], s. 36)

Josef Stanislav Zauper, Sedláčkův kolega a přítel, napsal ihned po jeho smrti nekrolog [Z3] pro Bäuerlovy slavné vídeňské divadelní noviny, do nichž ve třicátých letech Sedláček zasílal zprávy o kulturním životě v Plzni. Tyto noviny nekrology neotiskovaly příliš často. Druhou zprávu o Sedláčkově úmrtí [Z2] poslal Zauper do novin *Prager Zeitung*. Ocenil v ní mimo jiné Sedláčkovu fantazii, s níž psal básně a ódy, jeho strhující přednes a především jeho lásku ke studentům a obrovské nasazení, s nímž vyučoval.³⁵

V průběhu roku 1836 vyšel 4. svazek *Oesterreichische National-Encyclopädie* [ONE], v němž se objevilo rozsáhlé heslo *Sedlaczek, Jos. Adalbert* [38] přibližující Sedláčkův život, jeho pedagogické působení, literární tvorbu, ocenění apod. Podle [Rum] vzniklo heslo na základě Sedláčkových autobiografických podkladů psaných právě pro tuto encyklopedii. Vzhledem k otištěným informacím o aktivitách a oceněních z roku 1835 bylo heslo sepsáno někdy koncem roku 1835 nebo počátkem roku 1836. Sedláček se vydání tohoto svazku rozsáhlé šestidílné encyklopedie a zveřejnění „svého hesla“ nedožil. Je zajímavé, že čeští obrozenci a pozdější autoři Sedláčkových životopisných prací heslo v rakouské národní encyklopedii nezmiňovali, odlišovali se tím od německy píšících autorů.

Nejnověji o cenzurním zásahu do nekrologu viz [WP], s. 265, kde je přetištěna jedna stránka Markova rukopisu s cenzorskými škrty. Poznamenejme, že Marek všem cenzurním připomínkám vyhověl.

³⁵ Podle výpisků Milady Suché, které pořídila v tepelském archivu, sepsal Zauper nekrolog, resp. zprávu o Sedláčkově smrti již 3. února 1836. Není vyloučeno, že ji zaslal do kláštera v Teplé, aby o smutné události informoval opata a spolubratry. Viz fond [MS], karta č. 1025, složka *Sedláček*.

Opis Zauprova dlouhého nekrologu je uložen v archivní složce [Ch-1]. K němu je připojen opis Smetanova *Žalozpěvu* [Y-12], odkaz na Markův článek [Mk4] a na heslo [Ry3] v *Riegrově Slovníku naučném*.